

Sharadchandra Mahavidyalaya Shiradhon Tq. Kallam
★
College
Code -184

A STUDY OF AGRESSION AND PERFORMANCE OF NATIONAL KABBADI PLAYERS

Dr. Sajed Amar Chaus

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq. Kallam

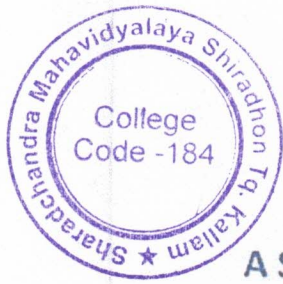

Index

Sr. No	Title	Page No
1	A STUDY OF AGRESSION AND PERFORMANCE OF NATIONAL KABBADI PLAYERS	1-60
2	REVIEW OF LITERATURE	61-84
3	METHODOLOGY	85-88
4	STATISTICAL INTERPRETATION OF RESULT	89-134
5	DISCUSSION	135-147
6	SUMMARY AND CONCLUSION	148-151
7	REFERENCES	152-158

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq Kallam

CHAPTER - 1

A STUDY OF AGRESSION AND PERFORMANCE OF NATIONAL KABBADI PLAYERS

INTRODUCTION :-

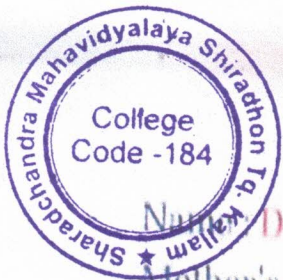
By Craig A. Anderson , Brad J. Bushman,

Key Words violence, harm, theory, general aggression model.

Abstract Research on human aggression has progressed to a point at which a unifying framework is needed. Major domain-limited theories of aggression include cognitive neoassociation, social learning, social interaction, script, and excitation transfer theories. Using the general aggression model (GAM), this review posits cognition, affect, and arousal to mediate the effects of situational and person logical variables on aggression. The review also organizes recent theories of the development and persistence of aggressive personality. Personality is conceptualized as a set of stable knowledge structures that individuals use to interpret events in their social world and to guide their behavior. In addition to organizing what is already known about human aggression, this review, using the GAM framework, also serves the heuristic function of suggesting what research is needed to fill in theoretical gaps and can be used to create

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq. Kallam

Name : Dr. Sajed Amar Chauhan

Mother's Name : Hamida

Life Partner : Dr. Ujma

Date of Birth : 24/03/1977

Educational Qualification : B.P.Ed., M.P.Ed., Ph.D.

Experience :

- Since 2002 to till date (16 years)
- Attended State, National and International seminars more than 15.
- Published articles in various journals more than 10.
- Worked as a coach state and national level.
- Member of affiliation committee Dr. B.A.M.U. Aurangabad
- Delivered Guest Lecture in various colleges.
- Member of Rotary Club Kallam City (2009 to till date).
- Member of Osmanabad District Kabbadi Association.
- Chairman and National Kabbadi Referee.
- Secretary Traditional Wrestling Osmanabad District.
- Research Guide.

Presently Head of Dept. Physical Education :

Sharadchandra Mahavidyalaya,

Shiradhon, Tq. Kalamb, Dist. Osmanabad - 413528

Address :

Kalpana Nagar, Kalamb

Dist. Osmanabad - 413507

Mob. 9422070584

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq. Kallam

**Geeta Prakashan
Hyderabad**

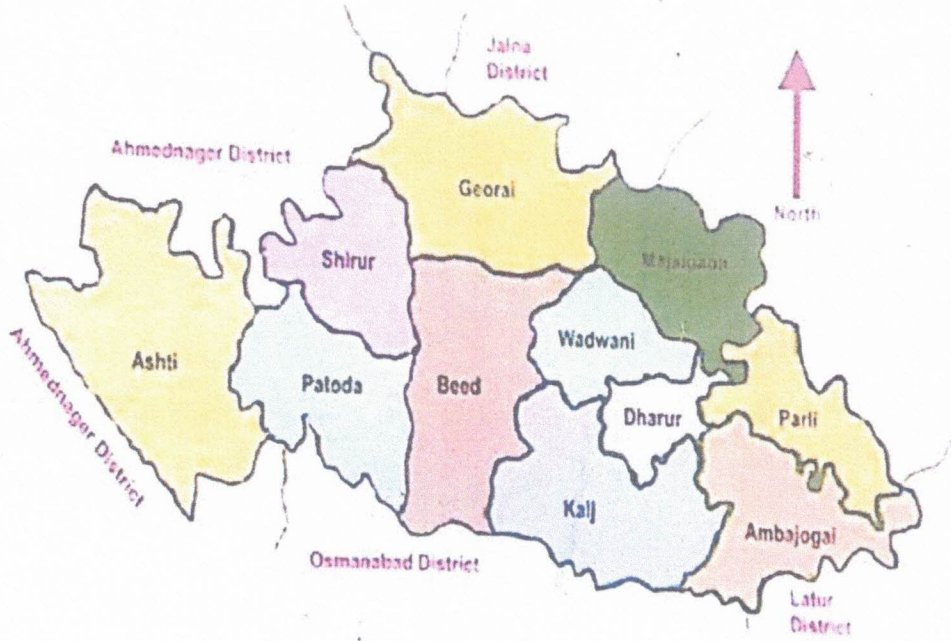

9 789389 570199

शरदचंद्र महामधील माध्यमिक शाळा स्तरावरील शारीरिक शिक्षक व इतर शिक्षक यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचा तुलनात्मक अभ्यास

डॉ. देवानंद लिंगराज साखरे
डॉ. साजेद अमर चारुस

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq Kallam

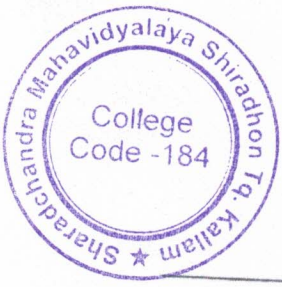

अनुक्रमणिका		
अ.क्र.	प्रकरण	पृ.क्र.
१)	प्रस्तावना	०१
२)	गतसंशोधन व संबंधित साहित्याचा आढावा	५७
३)	संशोधनाची कार्यवाही	८१
४)	माहितीचे विश्लेषण आणि अर्थनिर्वचन	९९
५)	निष्कर्ष व शिफारशी	१६०

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq Kallam

प्रकरण एक

प्रस्तावना

१.१ प्रास्ताविक

मानवी जीवनाचा प्रारंभापासूनचा विचार केल्यास आपणास त्याच्या प्रगतीचा टप्पा नजरे समोर येतो. वेगवेगळ्या कालावधीत त्याचे राहणीमान, उदरनिर्वाहाचे साधन, त्याच्या कार्याची पध्दती, पोषाख या सर्व बाबतीत इतिहासाच्या प्रत्येक टप्प्यात परिवर्तनशीलता असल्याचे दिसून आले. याचा अर्थ असा की पृथ्वीवरील सर्व प्राणीमात्रांमध्ये मानवासारखा अफाट बुद्धीमत्तेचा प्राणी दुसरा नाही. याचा विचार केल्यास आदीम काळापासून मानव डोंगराळ तथा जंगली भागात वास्तव्य करून निसर्गतःच उपलब्ध असणाऱ्या झाडांची पाने, कंदमुळे, प्राण्यांचे मांस खाऊन आपले जीवन-जगत असे. त्या जंगलाला लागणाऱ्या वणव्यातून त्याने आगनिर्मिती कशी होते हे तो शिकला. यातून आदीमानवाच्या निरीक्षण क्षमतेचा कयास आपणास येतो. त्यातूनच त्याने वस्त्र म्हणून झाडांची पाने, जंगलातील लाकडे व झाडांच्या पानांपासून निवारा निर्माण करण्याससुरवात करून तो स्वतःची प्रगती साधू लागला.

मानवामध्ये असणाऱ्या अभिजात निरीक्षण व बौद्धिक कौशल्यामुळे विविध अडचणींवर मात करीत त्याने पक्का निवारा, उदरनिर्वाहासाठी नदीकाठी वस्ती वसवून शेती करणे, लाकडाची, दगडाची व नंतर लोखंडाची हत्यारे तयार करून शिकार करणे. एकमेकांशी संवाद साधण्यासाठी प्रथम खाणा-खुणा व नंतर विशिष्ट सांकेतिक ध्वनी द्वारे व नंतर भाषेद्वारे ते एकमेकांशी संवाद साधू लागले. त्यातून भाषेची निर्मिती व पुढेचालून लिपीचा शोध मानवाने लावला. आपणास अवगत असलेली भाषा व लिपी एका पिढीकडून दुसऱ्या पिढीकडे स्थानांतरित करण्यासाठी तो आपल्या पाल्यांना ती भाषा शिकवू लागला,

Name : Dr. Sakhare Devanand Limbraj

Mother's Name : Sundarbai

Life Partner : Sangita (M.A., M.Ed.)

Date of Birth : 01/08/1963

Educational Qualification : M.A., M.P.Ed., B.Ed., Ph.D.

Experience :

- Since 1991 to till date (30 years)
- Attended State, National and International seminars more than 5.
- Published articles in various journals more than 6.
- Member of affiliation committee Dr. B.A.M.U. Aurangabad

Presently Lecturer :

College of Physical Education

Kalamb, Tq. Kalamb, Dist. Osmanabad - 413507

Address :

Punarvasan Savargaon, By-Pass Road, Kalamb

Dist. Osmanabad - 413507

Mob. 9420737088

Name : Dr. Sajed Amar Chaus

Mother's Name : Hamida

Life Partner : Dr. Ujma

Date of Birth : 24/03/1977

Educational Qualification : B.P.Ed., M.P.Ed., Ph.D.

Experience :

- Since 2002 to till date (17 years)
- Attended State, National and International seminars more than 15.
- Published articles in various journals more than 10.
- Worked as a coach state and national level.
- Member of affiliation committee Dr. B.A.M.U. Aurangabad
- Delivered Guest Lecture in various colleges.
- Member of Rotary Club Kallam City (2009 to till date).
- Member of Osmanabad District Kabbadi Association.
- Chairman and National Kabbadi Referee.
- Secretary Traditional Wrestling Osmanabad District.
- Research Guide.

Presently Head of Dept. Physical Education :

Sharadchandra Mahavidyalaya,

Shiradhon, Tq. Kalamb, Dist. Osmanabad - 413528

Address :

Kalpana Nagar, Kalamb

Dist. Osmanabad - 413507

Mob. 9422070584

Shilpa Prakashan

Udgir

I/C PRINCIPAL

Sharadchandra Mahavidyalaya,

Shiradhon Tq. Kallam

9 788192 242576

भारतीय राजकीय विचारवंत

प्रा. सय्यद रब्बानी रशिद

ML

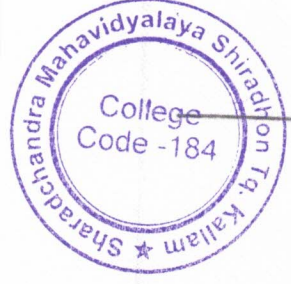

अनुक्रमणिका

अ.क्र.	प्रकरणाचे नाव	पृष्ठ क्रमांक
१	महात्मा गांधी	१
२	पंडीत जवाहरलाल नेहरू	४७
३	डॉ. भिमराव रामजी आंबेडकर	९७
४	जयप्रकाश नारायण	१३९
५	मौलाना अबुल कलाम आझाद	१६२
६	राम मनोहर लोहिया	१७०
७	दीन दयाल उपाध्याय	१८५

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq. Kallam

प्रकरण पहिले

महात्मा गांधी

(Mahatma Gandhi १८६९-१९४८)

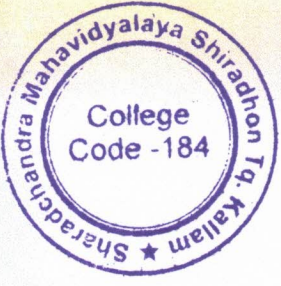
प्रस्तावना :

महात्मा मोहनदास करमचंद गांधी यांचे स्थान भारतातच नव्हे तर जगात अद्वितीय होते. हे महात्मा गांधीचे विरोधक मान्य करतात. ते आदर्शवादी व युगप्रवर्तक नेते होते. ते प्रामुख्याने आध्यात्मवादी व मानवतावादी विचारवंत म्हणून ओळखले जातात. धर्म आणि राजकारण यांचा सुंदर समन्वय साधून त्यांनी राजकारणाला व्यावहारिक अशी नवी आध्यात्मवादी दृष्टी दिली. मानवता हा त्यांचा केंद्रबिंदू असून मानव मुळातच चांगला असतो. यावर यांची श्रद्धा होती. हसाध्य आणि साधन सूचिता हा त्यांच्या विचारांचा गाभा असून अन्यायाचा प्रतिकार सत्य, अहिंसा व सत्याग्रहाच्या मार्गाने करता येतो. हे त्यांनी आपल्या विचारातून व कृतीतून दाखवून दिले. बलाढ्य साम्राज्य शक्तीचा प्रतिकार अहिंसेच्या मार्गाने करता येतो हे त्यांनी जगाला दाखवून दिले. गांधीजी राजकीय सिद्धांती नव्हते. तरीही त्यांनी राज्यशास्त्रीय विचारात महत्त्वाची भर घातली आहे. त्यांचे एकत्रित विचार 'गांधीवाद' या नावाने ओळखले जाऊ लागले. गांधीवाद एक प्रखर तत्वज्ञान बनले. त्यामुळे त्यांच्या विचार विश्वाचे अध्ययन केले जाते.

चरित्र :

महात्मा गांधी यांचे पूर्ण नांव मोहनदास करमचंद गांधी असे होते. त्यांना राष्ट्रपिता या नावाने ही ओळखतात. त्यांचा जन्म २ ऑक्टोबर १८६९ साली काठेवाडमधील पोरबंदर येथे झाला. आई-वडिलांच्या धार्मिक विचारांचा प्रभाव प्रथम पासूनच त्यांच्यावर पडलेला होता. तसेच धार्मिक ग्रंथाचा प्रभाव पडलेला होता. त्यांच्यावर झालेल्या या संस्कारातून त्यांच्या विचारांची दिशा

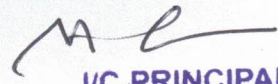
नाम : प्रा. सय्यद रब्बानी रशिद
जन्म दिनांक : ०४ मे, १९७४
शिक्षण : (एम.ए., एम.फील. राज्यशास्त्र)
११ जूलाई २००७ पासून शरदचंद्र महाविद्यालय, शिराडोण,
जि. उस्मानाबाद येथे राज्यशास्त्र विषयाचे पाध्यापक
सहभाग : विविध राज्यस्तरीय, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय
परिषदामध्ये सहभाग व पेपर वाचन
शोधनिबंध : राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय संशोधन पत्रिकामध्ये शोधनिबंध
प्रकाशित

ग्लोबल पब्लिकेशन

ISBN 978-81-945997-8-4

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq Kallam

Chandrabhaga Mahavidyalaya Shiradhon Taluka
College
Code - 184

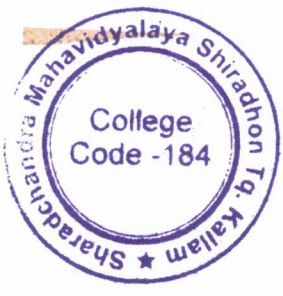
शारीरिक शिक्षण

प्रा.डॉ. साजिद आमर खान

I/C PRINCIPAL

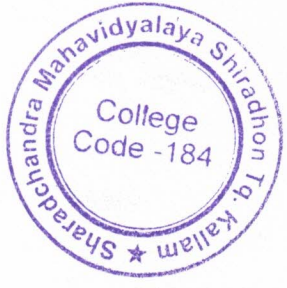

अनुक्रमणिका

अ.क.	प्रकरण	पृ. क.
1.	शारीरिक शिक्षणाची परंपरा	1-25
2.	महाराष्ट्राच्या शारीरिक शिक्षण विषयक परंपरा	26-47
3.	भारतातील शारीरिक प्रशिक्षण संस्थांच्या परंपरा	48-115
4.	शारीरिक शिक्षणात व्यवस्थापन आणि आयोजन	116-130

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq. Kallam

प्रकरण पहिले

शारीरिक शिक्षणाची परंपरा

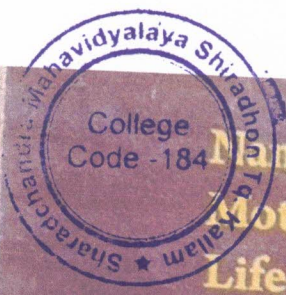
जगातील एक अत्यंत प्राचीन असा भारत देश होय. इजिप्त, ग्रीस, रोम या देशाप्रमाणे किंवा क्विना काकणभर जास्तच शांततेच्या आणि युद्धाच्या काळातही ज्या देशांनी विद्वता व शास्त्रे पोसली त्यात भारताचा मोठा वाटा आहे.

भारतीय प्राचीन संस्कृती बद्दल पाश्चात्य देशात फार अज्ञान आढळते. एवढेच नव्हे तर अनेक गैरसमज पाश्चात्यांनी जाणून बुजून भारताविषयी फैलावले आहेत. परंतू जर्मनी मधील अनेक विद्वानांनी भारताची खरी व योग्य कड घेवून भारतातील जुन्या वाङ्मयाचे फार संशोधन केले. त्यापैकी डॉ. मॅक्सम्युलर या विद्वानाने असे म्हटले आहे की "मानवाच्या मनाचा व बुद्धीच्या कुठल्याही कृत्याचा अभ्यास करावयाचे मनात आले तर भारताकडेच धाव घेतली पाहिजे. भारताच्या वाङ्मयात अत्यंत महत्त्वाची व अभ्यासना लायक अशी माहिती सापडते ती कुणाला आवडो अगर ना आवडो पण त्या माहिती करिता भारतालाच शरण गेले पाहिजे."

धर्म, वेदान्त, शास्त्रे, ह्यांच्या रिती, अत्यंत जुन्या कला व शास्त्रे यांचा उगम भारतातच आढळतो. हे प्रत्येक अभ्यासकाला आढळून येईल डॉ. विल्ड्यूरंट यांनी आपण होपूल कबुली दिली आहे की, भारताच्या वाङ्मयाविषयी, शास्त्रा विषयी व शारीरिक शिक्षणाविषयी अज्ञान हे पाश्चात्य देशातील सर्व विद्वानांना लांछनास्पद आहे.

I/C PRINCIPAL

Name : Dr Sajed Amar Chaus
Mother Name : Hamida
Life Partner : Dr. Uzma
Date of Birth : 24/03/1977
Qualification : M.P.Ed., Ph.D.
Experience : 18 Year
Address : Kalpana Nagar, Kalamb
Dist Osmanabad-413507
Mob. : 9422070584
Email : drsajedchaus@gmail.com

Other Activity

- ▶ Attended State, National and International Seminars More than 15
- ▶ Published articles in various journals more than 10
- ▶ Worked as a coach state and national level.
- ▶ Member of affiliation committee Dr. B.A.M.U. Aurangabad
- ▶ Delivered Guest Lecture in various colleges.
- ▶ Member of Rotary Club Kallam City 2009 to till Date.
- ▶ Member of Osmanabad District Kabbadi Association
- ▶ National Kabbadi Refree.
- ▶ Secretary Traditional Wrestling Osmanabad District.
- ▶ Research Guide (Dr. B.A.M. University, Aurangabad)

I/C PRINCIPAL

Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq Kallam

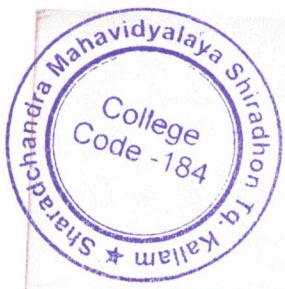
Head of Dept. Physical Education:

Sharadchandra Mahavidyalaya, Shiradhon

Tq Kalamb Dist Osmanabad-413528

कमलेश्वर का उपन्यास साहित्य

प्रा. डॉ. सूर्यकांत माधवराव दळवे

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq. Kallam

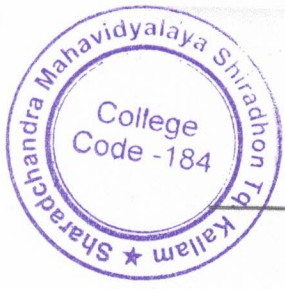

अनुक्रमणिका

अ.क्र.	प्रकरण	पृष्ठ क्र.
१	कमलेश्वर व्यक्तित्व एवं कृतित्व	१
२	कमलेश्वर के उपन्यासों का विश्लेषण	३१
३	शिल्प - विधान	१११
४	कमलेश्वर के उपन्यासों में समस्याएँ	१२३
५	उपसंहार	१४६
	संदर्भ ग्रंथ सूची	१५५

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq. Kallam

1

कमलेश्वर व्यक्तित्व एवं कृतित्व

व्यक्तित्व :

कमलेश्वरजी के रचनात्मक व्यक्तित्व और उनके मानवीय व्यवहार में अपूर्व सामंजस्य पाया जाता है। उनके रचनाकार और रचनाओं के साथ के आपसी संबंध को विशद करने के लिए गहरे विश्लेषण के साथ उनके समय की सारी परिस्थितियों और निजी परिवेश का संपूर्ण परिचय प्राप्त कर लेना आवश्यक है। यहाँ सीमित दायरे में कमलेश्वर के निजी व्यक्तित्व और रचनाकार व्यक्तित्व के निर्माण के लिए कार्णीभूत धरातल को पहचानने का प्रयास किया गया है।

जन्म :

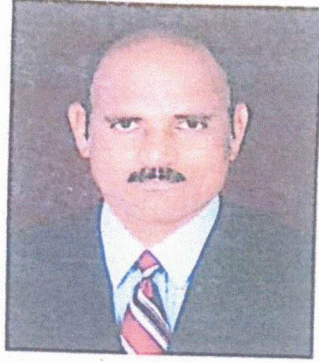
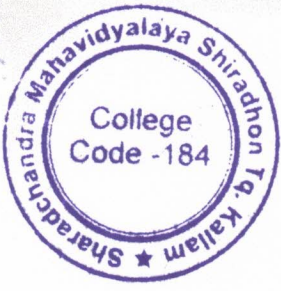
कमलेश्वर का जन्म ६ जनवरी १९३२ में उत्तर प्रदेश के मैनपुरी नामक एक गांव में हुआ। कमलेश्वर का जन्म एक टूटे, बिखरे हुए जमींदारी वातावरण में हुआ था। इसलिए उनका प्रारंभिक जीवन बड़ी कशमकश में गुजरा था।

कमलेश्वर के पिता बचपन में ही चलबसे थे। उनकी माँ में बहुत हिम्मत थी। मेहनत और संघर्ष करके इनकी माँ ने परिवार का जीवन यापन किया।

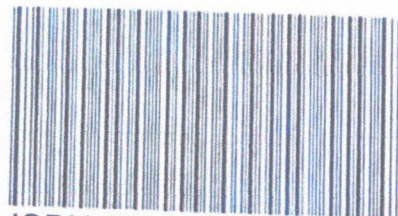
कमलेश्वर की माँ :

कमलेश्वर की माँ शान्तिदेवी थी। पिता की मृत्यु के पश्चात कमलेश्वर और उनके दो भाईयों की देख-रेख की जिम्मेदारी उनकी माँ पर आ गयी। कमलेश्वरजी की माताजी बड़ी हिम्मत वाली थी। किन्ही भी विपरित परिस्थितियों में अपने आप पर संयम रखना, मौन रहकर ही सब कुछ सह लेना, किसी भी हालात में स्वाभीमान पर आँच न आने देना, अपनी परवाह न करते हुए दूसरों

- नाम :- प्रा. डॉ. सूर्यकांत माधवराव दळवे
- शिक्षा :- एम. ए., बी. एड., एम. फिल., पीएच. डी.
- संप्रति :- हिंदी विभाग एवं शोध निर्देशक,
शरदचंद्र महाविद्यालय, शिराढोण, जि. उस्मानाबाद
- सहभाग :- विभिन्न राज्यस्तरीय, राष्ट्रीय एवं आंतरराष्ट्रीय
संगोष्ठी में आलेख वाचन तथा सहभाग
- शोधनिबंध :- आंतरराष्ट्रीय शोध पत्रिका में ०९ एवं राष्ट्रीय
शोध पत्रिका में ३५ शोधनिबंध प्रकाशित

ISBN 978-93-85162-90-9

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq. Kallam

Sharadchandra Mahavidyalaya Shiradhon Tq. Kallam
College Code - 184

स्थुल अर्थशास्त्र

प्रा. डॉ. सुरेश वसंतराव खोंड

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq. Kallam

अनुक्रमाणिका

भाग - १ राष्ट्रीय उत्पन्न

१-२२

(National Income)

- १) राष्ट्रीय उत्पन्नाचा अर्थ
- २) राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या अध्ययनाचे महत्त्व
- ३) राष्ट्रीय उत्पन्न मापनाच्या पध्दती
- ४) भारतातील राष्ट्रीय उत्पन्नाचे अनुमान
- ५) पंचवार्षिक काळातील राष्ट्रीय उत्पन्न
- ६) राष्ट्रीय उत्पन्नाची प्रवृत्ती
- ७) भारताचे दरडोई उत्पन्न

भाग - २ पैसा व पैशाचे सिध्दांत

२३-७९

(Theory of Money)

- १) पैशाचे सिध्दांत
- २) फिशरचा मुद्रा परिमाण सिध्दांत
- ३) केम्ब्रिजचा मुद्रा परिमाण सिध्दांत
- ४) स्फीती, अपस्फीती व त्यांचे आर्थिक परिणाम
- ५) निर्देशांक : रचना, उपयोग व मर्यादा

भाग - २ व्यापार चक्राचे सिध्दांत

८०-९२

(Theory of Trade Cycle)

- १) हॉट्टे यांचा मोद्रिक सिध्दांत

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq. Kallam

राष्ट्रीय उत्पन्न (National Income)

राष्ट्रीय उत्पन्नाचा अर्थ :

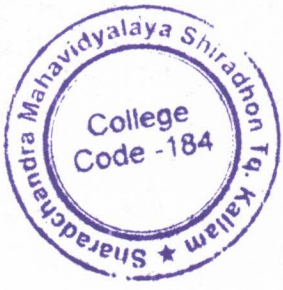
कोणत्याही देशाच्या अर्थव्यवस्थेच्या अभ्याच्या दृष्टीने राष्ट्रीय उत्पन्न ही संकल्पना अत्यंत महत्त्वपूर्ण ठरते. अर्थव्यवस्थेचे स्वरूप व तीमध्ये होणारे बदल मोजण्याचे हे चांगले साधन आहे. कोणतेही राष्ट्रीय उत्पन्न हे अर्थव्यवस्थेत निर्माण होणाऱ्या वस्तू व सेवांची एका विशिष्ट कालखंडातील बेरीज असते.

भारतातील राष्ट्रीय आय समितीच्या मते, एखाद्या विशिष्ट कालावधीत तयार केल्या जाणाऱ्या एकंदर वस्तूंचे आणि सेवांचे द्विमापन न होता केलेले मोजमाप म्हणजे राष्ट्रीय उत्पन्नाचा अंदाज होय.

राष्ट्रीय संपत्ती व राष्ट्रीय उत्पन्न ह्या दोहोंमध्ये फरक असणे आवश्यक आहे. एखाद्या विशिष्ट वेळी एखाद्या देशातील लोकांजवळ असणाऱ्या वस्तूंचा साठा म्हणजे राष्ट्रीय संपत्ती होय. याउलट राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे एखाद्या विशिष्ट कालावधीत मानवी गरजा पूर्ण करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या वस्तू व सेवांचे उत्पादन करण्याची विशिष्ट अर्थव्यवस्थेची उत्पादकशक्ती होय.

अशा प्रकारे राष्ट्रीय संपत्ती एका प्रकारे साठा आहे तर राष्ट्रीय उत्पन्न हे एकप्रकारे प्रवाह आहे. हा विशिष्ट कालावधी सर्वसाधारणपणे एक वर्षाचा असतो. एकूण मिश्र उत्पन्नातून भांडवलाची झीज व उत्पादन तयार करण्यासाठी लागणाऱ्या वस्तूंची किंमत वजा जाता जे उत्पन्न उरते त्याला शुद्ध राष्ट्रीय उत्पन्न असे म्हणतात.

ISBN 978-93-85162-42-8

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq Kallam

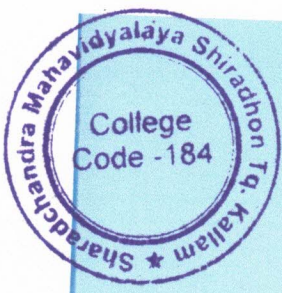
प्राचीन भारताचा इतिहास

प्रा. डॉ. कमलाकर गोरख घोलप

A handwritten signature in black ink, appearing to be "M. R.", located above the printed name of the I/C Principal.

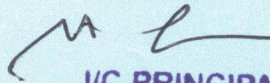
I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq. Kallam

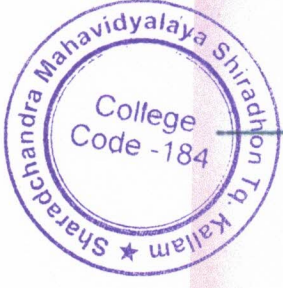

अनुक्रमणिका

अ.क्र	प्रकरणाचे नाव	पृष्ठ क्र.
१	प्राचीन भारताच्या इतिहासाची साधने	१
२	वैदिक संस्कृती	३२
३	बौद्धपूर्व भारत : (Pre-Buddhist India)	६१
४	जैन व बौद्ध धर्माचा उदय	७८
५	मौर्य साम्राज्य	१००
६	सातवाहन साम्राज्य	१२६
७	गुप्त आणि वाकाटक साम्राज्य	१३३
८	वर्धन व चालुक्य घराणे	१५१
	संदर्भ सुची	१६७

I/C PRINCIPAL
Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq. Kallam

पकरण पहिले

प्राचीन भारताच्या इतिहासाची साधने

प्राचीन भारताचा इतिहास हा एक वैभवशाली इतिहास आहे. भारताला पाच हजार वर्षांचा प्राचीन इतिहासाचा वारसा आहे. भारताला राजसत्ता, संस्कृती, धर्म, सुसंस्कृत, सामाजिक जीवन, समृद्ध आर्थिक जीवन व व्यापार यांची वैभवशाली परंपरा आहे; पण आधुनिक अर्थाने शास्त्रीय पद्धतीने प्राचीन काळात भारतात इतिहास लेखन झाले नाही. भारतीयांच्या या ऐतिहासिक दृष्टीच्या अभावामुळे पाश्चिमात्य इतिहास लेखन परंपरेसारखी परंपरा निर्माण होऊ शकली नाही.

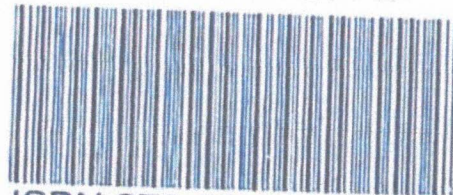
प्राचीन भारताच्या इतिहासाच्या साधनांचा अभ्यास करत असतांना विद्वानांमध्ये जे दोन भिन्न मतप्रवाह आढळतात ते म्हणजे एक प्राचीन भारतीय लोकांना ऐतिहासिक दृष्टीचा अभाव होता आणि दुसरा म्हणजे प्राचीन भारतीयांना काही प्रमाणात का असेना पण त्यांना इतिहासाची जाणीव होती. असे दोन मतप्रवाह आहेत. प्राचीन भारतीयांना ऐतिहासिक दृष्टी नव्हती हा दावा करणाऱ्यात पाश्चात्य इतिहासकारांची संख्या जास्त आहे. पाश्चात्य इतिहासकार एल्फिस्टन म्हणतो की, आलेक्झांडरच्या भारतावरील आक्रमणापूर्वीची भारताच्या इतिहासाची तिथी निश्चित करता येत नाही. त्याच्या या मताचे समर्थन करणारे इतिहासकारांमध्ये कर्नल टॉड, अल्बेरुनी, फिलट, कॉवेल, जर्मन पंडीत मॅक्समुलर, ब्रिटीश गव्हर्नर एल्फिस्टन इ. इतिहासकार आहेत.

वरील सर्व इतिहासकारांच्या मतांचे खंडन करणारा दुसरा इतिहासकारांचा एक वर्ग आहे; दुसऱ्या वर्गाचा असा दावा आहे की, भारतीयांनी पाश्चिमात्यासारखा

I/C PRINCIPAL

- नाम :- प्रा. डॉ. कमलाकर गोरख घोलप
- जन्म दिनांक :- ०६ डिसेंबर, १९७५
- शिक्षण :- एम. ए. (इतिहास), एम. फिल., पीएच. डी.
- अध्यापन :- ३० जूले २००१ पासून शरदचंद्र महाविद्यालय,
शिराडोण, ता. कळंब, जि. उस्मानाबाद येथे
इतिहास विषयाचे प्राध्यापक म्हणून कार्यरत
- सहभाग :- विविध राज्यस्तरीय, राष्ट्रीय तथा आंतरराष्ट्रीय
अशा एकूण ४५ चर्चासत्रामध्ये सहभाग
- शोधनिबंध प्रकाशन :- विविध राज्यस्तरीय, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय संशोधन
पत्रिकामध्ये एकूण ४२ शोधनिबंधांचे प्रकाशन

ISBN 978-93-85162-90-9

(Signature)

I/C PRINCIPAL

Sharadchandra Mahavidyalaya
Shiradhon Tq. Kallam